

TUULA VASANKARI
työelämäprofessori,
dosentti, keuhkosairauksien
erikoislääkäri, pääsihteeri
Filha ry, Turun yliopisto,
keuhkosairausoppi ja kliininen
allergologia

Mitä on hyvä tietää tuberkuloosista?

Tuberkuloosi on yksi maailman yleisimmistä infektioitaudeista. Siihen sairastuu vuosittain noin 10 miljoonaa ihmistä ja menehtyy noin 1,5 miljoonaa (1). Lääkkeille vastustuskykyinen tautimuoto on yhä vakava ongelma Suomen lähialueilla. Suomen epidemiologiseen tilanteeseen vaikuttavat myös kansainväliset muuttovirrat. Vuonna 2018 tuberkuloosiin sairastui Suomessa 226 henkilöä (2). Tapaukset keskittyvät riskiryhmiin. Noin puolet niistä todetaan maahanmuuttajilta. Vuonna 2018 sairastuneiden keski-ikä oli 54 vuotta (2).

Tuberkuloosi leviää ilman välityksellä ihmisestä toiseen. Tauti on yleisimmin keuhkoissa, mutta se voi ilmetä missä tahansa elimessä. Taudin leviämisen ja epidemioiden synnyn ehkäisyssä on keskeistä sairastuneiden viiveetön löytäminen, tartunnan torjuntatoimet ja tehokas lääkehoito.

pan tartuntatautiviraston (ECDC) tuberkuloosityön uusimmat Suomen olosuhteisiin sopivat linjaukset. Lääkehoidon uudet käytännöt on päivitetty taulukoihin, ja ohjelma korostaa potilaskeskeisyyttä. Valvottu lääkehoito katsotaan tarpeelliseksi tukemaan parantumista, ja uute- na mahdollisuutena se voidaan toteuttaa videovalvonnan avulla osalle potilaista. Seulottavia ja hoidettavia kohderyhmiä on laajennettu latentin tuberkuloosi-infektion vuoksi.

Maahanmuuttajien, lasten, raskaana olevien ja HIV-positiivisten tuberkuloosista on omat osionsa. Perusterveydenhuollon ja työterveys- huollon näkökulmat tuberkuloosityöhön sekä riskiryhmiin kohdistettavien toimien yhteenve- to on esitetty omissa luvuissaan.

Ohjelmaan on myös olennaisena osana linki- tetty THL:n vuonna 2017 julkaisema tuberku- loosin tartunnan jäljitystä ohjeistava suositus (5) sekä vuonna 2019 päivitetty Filha ry:n ylläpitä- mä TB-lääkeapuri-sivusto ([https://www.tb- laakeapuri.fi/#/](https://www.tb-laakeapuri.fi/#/)). Filha ry:n johtama valtakun- nallinen tuberkuloosin hoidon asiantuntija- ryhmä antaa edelleen tukea vaikeahoitoisten ja lääkkeille vastustuskykyisten tautitapausten hoidossa (<https://www.filha.fi/aiheet/tuber- kuloosi/tuberkuloosin-hoidon-asiantuntijaryh- ma/>).

Ohjelman uudistuksen ja päivitystyön on STM:n toimeksiannosta tehnyt Filha ry:n koor- dinoima asiantuntijatyöryhmä, ja ohjelma jul- kaistaan THL:n verkkosivustolla pdf-muodossa (4). Ohjelma on suunnattu työssään tuberku- loosia mahdollisesti kohtaaville terveydenhuol- lon työntekijöille ja niille terveydenhuollon työntekijöille, jotka tutkivat ja hoitavat tuberku- loosiin sairastuneita tai taudille altistuneita. Otathan sen työkalukseksi. Kaikkea ei tarvitse muistaa, mutta on tärkeää, että tieto löytyy tar- vittaessa. ●

Valvottu lääkehoito katsotaan tarpeelliseksi tukemaan parantumista.

Tartuntatautilain mukaisesti tuberkuloosi on yleisvaarallinen tartuntatauti, ja sen torjunta pe- rustuu lakisääteiseen vastuunjakoon terveyden- huollon eri toimijoiden kesken. Tuberkuloosin ehkäisyä, hoitoa ja seuranta Suomessa ohjaa valtakunnallinen tuberkuloosiohjelma.

Edellinen valtakunnallinen tuberkuloosioh- jelma julkaistiin v. 2013 (3). Nyt uusitun ohjel- man (4) päätavoitteet ovat tuberkuloosiin sairastuneiden varhainen diagnosointi, sairastuneiden yhdenvertainen ja tasalaatuinen hoito sekä taudin leviämisen ehkäisy. Näihin pyritään syventämällä terveydenhuoltohenkilöstön tietä- mystä tuberkuloosista, tehostamalla diagnos- tiikkaa, painottamalla säännöllistä koulutusta sekä ohjeistamalla hoitoa, tartunnan jäljitystä ja riskiryhmiin kohdistettavia toimia.

Suomen tuberkuloositalanteen hallinta ja tor- juntatoimien kehittäminen edellyttävät rekiste- ritiedon jatkuvaa analysointia ja tuberkuloosiin liittyvän tutkimustoiminnan lisäämistä.

Ohjelmaan on sisällytetty WHO:n ja Euroo-

KIRJALLISUUTTA

- 1 Global tuberculosis report 2019. Geneva: World Health Organization 2019. https://www.who.int/tb/publications/global_report/en/
- 2 Tartuntataudit Suomessa -vuosiraportti. <https://thl.fi/fi/web/infektioaudit-ja-rokotukset/seurantataustatietojen-ja-rekisterit/tartuntatautirekisteri/tartuntatautien-esiintyvyytilastot/tartuntatautien-esiintyvyyssuomessa-raportit>
- 3 Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2013:12. Valtakunnallinen tuberkuloosiohjelma 2013. Tuberkuloosin ehkäisy, hoidon ja seurannan suositukset. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3414-6>
- 4 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2020. Valtakunnallinen tuberkuloosiohjelma 2020. Tuberkuloosin ehkäisy, hoidon ja seurannan suositukset. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-505-6>
- 5 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2017. Suositus tuberkuloosin tartunnan jäljityksestä. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-997-2>

SIDONNAISUDET

Tuula Vasankari: Ei sidonnanauksia.